

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Téma práce : Důsledky porušení předpisů o dokazování pro účinnost důkazů

Autor : Martin Ondrůšek

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Oponent: JUDr. Martin Richter, Ph.D.

Rozsah práce: 80 stran

Datum odevzdání práce: červen 2024

1. Charakteristika tématu: *Téma zákonnosti důkazu patří k centrálním otázkám trestního procesu. Diplomní úkol je rozsáhlý neboť zahrnuje jak otázky samotného způsobu provedení důkazů, tak i četné problémy další (např. i postavení subjektů, které důkazy opatřují či problém náležitého procesního stadia pro jejich provedení). Obsáhlá práce Martina Ondrůška má přehlednou a dostatečně logickou strukturu. Výklad je rozvíjen správně od všeobecných pojmů ke speciálním otázkám. Autor se nejprve zabývá prameny mezinárodního práva a ústavními předpisy o dokazování. Podává tradičně pojatý přehled základních principů dokazování počínaje zásadou materiální pravdy, přes zásadu presumpce neviny, bezprostřednosti a ústnosti až k zásadě volného hodnocení důkazů. Autor z širší kategorie nepoužitelných důkazů vyděluje důkazy neúčinné (absolutně či relativně), důkazy nepřijatelné a důkazy nezákonné. Svoji teorii ilustruje aplikačními úskalími odposlechu telekomunikačního provozu podle § 88 tr. řádu. Práce obsahuje poměrně rozsáhlou a zdařilou komparativní část věnovanou německé právní úpravě, v níž autor srozumitelně vykládá některé náročné prvky německé procesní doktríny (např. teorii právní sféry – Rechtskreisstheorie či teorii „ochranného účelu“). Autor dobře chápe řadu složitých pojmů z oblasti německé nauky o zákazu shromažďování důkazů (Beweiserhebungsverbote).*

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

Za nejvíce přínosnou považuji tu část práce, v níž diplomant přibližuje koncepci dokazování v osnově nového trestního řádu z roku 2022 (dále jen NTR). Diplomant cituje terminologické vymezení pojmu důkazu a důkazního prostředku v NTR. Zdůrazňuje, že NTR vychází z Repíkova pojetí nezákonnosti důkazu, kdy vadné opatření nebo provedení důkazu může vyústit v jeho neúčinnost. Povaha a míra porušení zákona pak má mít vliv na rozsah použitelnosti důkazu. Autor vysvětluje obsah pojmů, které se v NTR objevují. Všímá si např. nepřijatelných způsobů obstarávání poznatků, které nelze ověřit dostupnými vědeckými metodami (např. výslech svědka v hypnóze). Zkoumá přístup návrhu ohledně nezákonného použití násilí a vyhrožování při získávání důkazů či porušení zákazu donucení k sebeobviňování. Pozornost autor zaslouženě věnoval zejména kategoriím „nedovolených ovlivnění“, jimiž se vedle sugestivních a kápiciosních otázek v návrhu rozumí i rozličné další formy „podvedení vyslychaného“ (včetně nedovolených příslibů či klamavých a nepřesných informací). Diplomant ovšem správně zdůrazňuje, že zákonnost, věrohodnost a závažnost konkrétního důkazu vždy musí soudce posoudit sám; toto rozhodování nelze svázat podrobnými pravidly neboť by to bylo v rozporu se

zásadou volného hodnocení důkazů.

Diplomant návrh trestního řádu zkoumal jak z hledisek obecných principů, tak i co do dílčích úprav jednotlivých procesních institutů. Autor si správně povšiml, že NTR chápe zásadu kontradiktornosti především jako právo na informace o obvinění a právo na vyjádření ve smyslu audiatur et altera pars. Popsána je úprava odposlechů tzv. elektronického provozu, s tím, že NTR dělí elektronická data na obsahová, provozní a registrační. Zcela správně se autor pozastavuje nad nebývalým rozšířením okruhu trestných činů, pro něž by podle návrhu bylo možné odposlech nařídit (úmyslné trestné činy s horní hranicí trestní sazby nejméně 3 roky + další taxativně vyjmenované trestné činy). Podobně autor poukazuje na možnost státního zástupce vyžádat si ex post souhlas soudu s odposlechem s odstupem až 72 hodin po jeho nařízení. K dalším důkazním zákazům v návrhu, které diplomant blíže zkoumá, patří zákaz použití záznamu komunikace obviněného s obhájcem, kdy návrh připouští výjimku, pokud se důkazu dovolává sám obviněný. Jiným prvkem návrhu, který diplomanta právem zaujal, byl podrobně zpracovaný zákaz výsledku o okolnostech týkajících se utajovaných informací klasifikovaných vyššími stupni utajení.

Práce čerpá z širokého okruhu českých i zahraničních pramenů. Mezi použitými zdroji vyniká respekt budící množství judikátů, s nimiž se diplomant seznámil. Jde nejen o desítky nálezů Ústavního soudu ČR, rozhodnutí Nejvyššího soudu a rozsudky ESLP, ale také o řadu případů z aplikační praxe soudů německých. Předložená práce ovšem není pouhou zdařilou kompilací svých pramenů, nýbrž obsahuje řadu vlastních originálních postřehů autora.

Po formální stránce diplomová práce splňuje předepsané náležitosti. Autor korektně vede poznámkový aparát. Také po stránce jazykové a stylistické je práce na velmi dobré úrovni. Kandidát si osvojil odborný styl a způsob jeho výkladu je kultivovaný, ale i přístupný a srozumitelný.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě: *Při ústní obhajobě může kandidát stručně shrnout své poznatky o platné úpravě trestního řízení z pohledu porušení předpisů o dokazování. V čem oproti stávající úpravě v trestním řádu kandidát spatřuje výhody úpravy německé a které prvky návrhu trestního řádu z roku 2022 považuje za obzvláště významné? Autor se může blíže zaměřit např. na otázku ochrany soukromí třetích osob při odposlechu telekomunikačního provozu.*

Dále může kandidát při ústní obhajobě odpovědět na jednu z následujících otázek:

Jak se projevuje zásada ústnosti ve vztahu k listinným důkazům?

Jsou fotografie, na nichž je obviněný s ukradeným telefonem listinným nebo věcným důkazem?

Jak se tento důkaz u soudu provede?

Co když se zloděj vloupal do bytu a našel tam tělo zavražděného? Lze použít výpověď zloděje jako důkaz ve věci vraždy?

V čem spočívá zásadní problém úředních záznamů o podaném vysvětlení z hlediska principů dokazování?

V čem je riziko souhlasu obhajoby se čtením svědecké výpovědi?

Co když svědek tvrdí, že má právo odmítnout svědčit, ale nijak do neprokazuje?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 10. září 2024

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
vedoucí diplomové práce